

kreditforeningen i en Ejendom af 8000 Kr.s Taksationsværdi — et Laan, som vil kunne paaregnes at kunne faas til en Størrelse af 4000 Kr. — kunne udbringes til et kontant Beløb af 3,800 Kr. Derimod vil et Laan paa 4,300 Kr. i en Ejendom, der er takseret til 8,600 Kr., altsaa et Laan paa 50 pCt. af Ejendommens Værdi, i den jydsk Landkreditforening ikke naa højere op i kontant Beløb end til 3,784 Kr., altsaa til et Beløb, der i Virkeligheden er 16 Kr. lavere, end hvad det mindre Laan i Husmandskreditforeningen vil udbringe. I det første Tilfælde taber Laantageren altsaa 200 Kr., i det sidste Tilfælde derimod 516 Kr. Loven siger jo, at i Ejendomme, der ere takserede til over 8000 Kr., kan der ikke laanes i Husmandskreditforeningen, og altsaa er enhver Ejendom, hvis Taksationssum er over 8000 Kr., nødt til at henvende sig til de andre Kreditforeninger, og jeg synes, at jeg her har paavist, at naar der er Tale om de meget smaa Ejendomme blandt disse, saa ville disse faa et betydeligt Tab og være betydeligt ugunstigere stillede end Laantagerne i Husmandskreditforeningen. Jeg ser ikke rettere, end at det vilde have været rimeligt, om vi havde givet os til at overveje, om der i Virkeligheden ikke kunde gøres noget, hvorved alle Kreditforeningerne kunne faa en Slags Statsstempel, en Slags Statsstøtte, saaledes at Kursen paa deres Obligationer vilde blive højere helt igennem i Stedet for at gaa ned; jeg synes, at dette vilde være rimeligere end at gøre endnu mere for disse smaa Ejendomsbesiddere, hvis Ejendomme faktisk ere i Stigning, medens de større Ejendomme ere i Dalen. Landstinget vil jo imidlertid ikke tage denne Sag under Overvejelse, hvad jeg ønskede i mit første Foredrag her i Salen ved første Behandling. Jeg ser ikke rettere, end at vi ved at vedtage denne Lov foregribe en bedre Ordning for de større Ejendomsbesiddere, og det er Grunden til, at jeg, naar det kommer til Afstemning, ikke vil kunne stemme for denne Lov.

Rasmussen-Vanddamgaard: Jeg vil gerne personlig fremsætte nogle faa Udtalelser om Lovforslaget, dels i Tilslutning til det og dels, om jeg saa maa sige, som en mild Protest imod det. Lovforslaget er jo et Led i den Kæde af Foranstaltninger, som Regeringen og Rigsdagen have truffet for at ophjælpe Husmandsstanden, og man tør vel nok sige, at det er lykkedes, og at der er sket store Fremskridt. Baade i

Tale og Skrift ser man jo udtalt, at Husmandsstanden har arbejdet sig stærkt fremad den nyder et udmærket økonomisk Velvære og har faaet en Position, som man kun kan være glad over. Da Loven af 1880 kom frem, var der hos Ejernerne af smaa Ejendomme en Trang til at faa Laan, som de jo vanskelig kunde opnaa i de sædvanlige Kreditforeninger. Derfor blev der oprettet særlige Foreninger med det Maal for Øje at hjælpe de mindre bemidlede, og derfor traadte ikke alene Statsgarantien til, men Staten paatog sig ogsaa at betale Taksationsforretningerne. Det sidste var der, saalænge man holdt sig til de mindre Ejendomme, ikke noget at sige til, det var nødvendigt for at hjælpe dem fremad. Saa udvidede man Rammerne imidlertid, saa at man kom op til 6,000 Kr., og senere bestemtes det, at en Ejendom, som en Gang havde været optagen i en af Foreningerne, naar den blev dreven frem til en Værdi, som oversteg 6,000 Kr., alligevel kunde blive i Foreningen. Det var i sig selv ret naturligt, og i den Retning gik ogsaa det Ændringsforslag, som blev stillet ved 2den Behandling, og som gik ud paa, at Ejendomme, som i Værdi overstige 8,000 Kr., kunne blive i Foreningen. Men med Hensyn til selve Laanesummen har Ændringsforslaget aldeles ingen Betydning, fordi det er praktiske Folk, som have med Taksationsforretningerne at gøre, og praktiske Folk, der eje disse Ejendomme. Dersom en saadan Paragraf ikke var bleven sat ind i Lovforslaget, vilde de sandsynligvis have sagt: Lad os endelig ikke komme over 8,000 Kr., lad os blive staaende derved. Derimod mener jeg, at Ændringsforslaget var betimeligt set fra en anden Side. Naar en saadan mindre Ejendom er bleven arbejdet op til at have en højere Værdi, har det Betydning for Ejeren, at han kan blive i Foreningen, idet han, naar Ejendommen bliver takseret til 9—10,000 Kr., lettere vil kunne faa et 2det Prioritetslaan, om han ønsker det. Endelig har det jo ogsaa stor Interesse for ham i Tilfælde af Salg.

Baade i Lovene af 1880 og 1882 og i Loven af 1902 har man bibeholdt den Bestemmelse, at Staten betaler Taksationsforretningerne. Det ærede 4de Medlem for 7de Kreds (Rottbøll) var ved 1ste Behandling noget inde paa, at det er ret meningsløst, efterhaanden som man udvider Rammerne og gaar op til højere Værdier, fra 4 til 6,000 Kr. og fra 6 til 8,000 Kr., idet man jo kan gaa ud fra, at Ejernerne af disse større Ejendomme ere Folk, som ikke